

Discurs de la Rectora Montserrat Casas

Acte d'investidura del senyor Eduard Punset com a doctor honoris causa per la UIB

La concessió d'un doctorat honoris causa és sempre un motiu d'orgull per a tota la Universitat, ja que, mitjançant un dels actes de més llarga tradició universitària, una persona de mèrits rellevants, com Eduard Punset, passa a formar part del Claustre de la nostra universitat.

El doctor Llorenç Huguet, anterior rector de la Universitat, en la seva *laudatio* ha assenyalat els mèrits de l'advocat, economista, escriptor i divulgador científic que va tenir un important paper en la Transició espanyola i en la construcció d'Europa. La seva formació a Londres i a París i la llarga estada al Fons Monetari Internacional, sens dubte el varen convertir en un home polifacètic, amb amplada de mires, que després de més de vint anys fora del país va retornar a Espanya i va conduir part del procés de la llavors incipient democràcia. Primer com a conseller de Finances de la tot just reinstaurada Generalitat de Catalunya, amb Josep Tarradellas com a president, i després com a ministre de Relacions amb les Comunitats Europees del Govern espanyol. Posteriorment, com a eurodiputat visqué la caiguda del mur de Berlín i també l'apropament de la Unió Europea als països de l'Est.

Per als que vàrem viure la Universitat de la dictadura, aquests foren esdeveniments importants. Jo record l'entrada del president Tarradellas a Barcelona i la caiguda del mur de Berlín quan estava a Trento. Esdeveniments que d'alguna manera marcaren el final del segle XX i en els quals Eduard Punset va poder intervenir.

Com si fos conscient d'aquest procés històric de canvi, és en la seva faceta d'escriptor i de divulgador científic que s'endinsa en el segle XXI. L'avalen més d'una dotzena de llibres d'èxit, però el que més reconeixement social li ha donat ha estat el seu convenciment que cal conciliar entreteniment i coneixement científic. És director i presentador des de 1996 del programa *Redes* de Televisió Espanyola, un espai produït per Smartplanet, empresa de la qual és president, que té la virtut de fer assequible la ciència al gran públic tot combinant el rigor científic amb la sempre difícil tasca de convertir la ciència i els temes d'actualitat en temes de conversa al carrer. Un difícil equilibri que Eduard Punset ha aconseguit magistralment, alhora que ha sabut arribar a molta gent a través de

plataformes diferents de transmissió dels continguts, tal com demostren la revista *Redes para la Ciencia*, o la pàgina web dedicada al programa, i ara, a través dels mòbils i iPads. Sens dubte, una mostra de la capacitat d'adaptació a les noves tecnologies.

Eduard Punset és també impulsor del projecte La Ciudad de las Ideas a Puebla (Mèxic), promogut pel periodista i escriptor Andrés Roemer, que té com a objectiu integrar la ciència i la cultura popular. Conscient que som individualistes, planteja sempre les seves accions amb una estructura de xarxa, cercant sinergies i solidaritat. Això ha permès, per exemple, formar una orquestra de joves violinistes a Puebla.

Professor de la Universitat Ramon Llull, president d'Enher, assessor de COTEC, la seva intensa labor d'escriptor i divulgador ha estat reconeguda amb diferents premis. Permeteu-me que destaquï, l'any 2001, el *premi de l'Associació Espanyola de Científics* i l'any 2007 el *premi de Periodisme Rei Jaume I*, concedit per la Generalitat Valenciana a Eduard Punset per la seva «contribució a la divulgació d'aspectes relacionats amb la recerca científica, mèdica i mediambiental mitjançant el seu programa *Redes*, la seva pàgina web i les seves nombroses conferències».

És una afirmació compartida per molts autors que el segle XX no es pot entendre sense tenir en compte el que la ciència i la tecnologia han posat a la seva disposició. És veritat que al segle XIX va començar la revolució de les comunicacions, però quants en aquell moment podien accedir al telèfon, o a la telegrafia? A més de l'accés d'una gran part de la població als mitjans electrònics, també cal destacar l'accés al transport, que evidentment deu molt a la tecnologia i a la ciència. La lluita contra l'analfabetisme, les polítiques culturals, el control de la salut pública o la millora en les condicions de l'habitatge, que varen permetre iniciar el segle XX amb 1.500 milions de persones i finalitzar-lo amb més de 6.000 milions. A tot això cal afegir l'avenç de la medicina, el descobriment dels antibiòtics, la introducció dels adobs artificials, els avenços en la conservació dels aliments. Vivim millor, malgrat el deteriorament del medi ambient, el problema de l'energia o el paper de la ciència a les guerres. Per primera vegada molta més gent té accés a la justícia i a la democràcia, reivindicacions constants en la història de la humanitat, valors que defineixen Europa i que cal preservar.

Sense el coneixement científic, el segle XX hauria estat molt diferent, però no és menys cert que les relacions entre ciència, tecnologia i societat són molt complexes, i que els deutes són mutus: la ciència també deu molt a la

tecnologia i a la societat, ja que sense el seu impuls, el seu avenç durant el segle passat hauria estat molt més lent.

En l'era de la comunicació és quan sovint hi ha més desinformació; en una era d'explosió en avenços científics i tecnològics, base de la societat del benestar, i de globalització de conflictes, es fa més imprescindible treballar per difondre els valors, perquè només des del coneixement fonamentat i del pensament lliure i crític hi ha la llum suficient per prendre col·lectivament decisions, en una societat democràtica que volem que s'estengui a tothom.

Probablement si la creativitat científica i artística s'aturàs, la nostra civilització caminaria cap a la barbàrie. Per això, cal conèixer per conèixer, conèixer per saber fer i conèixer per gaudir, i la contribució d'Eduard Punset a la divulgació d'aquest coneixement ha estat molt important. Però potser no hauria arribat a tanta gent sense les seves reflexions sobre el pensament humà, intentant respondre la pregunta com funciona la nostra ment. Com necessitam controlar la nostra pròpia vida, el reconeixement dels altres, l'autoestima, la felicitat o la supervivència gràcies a dosis exagerades d'optimisme; la importància de la intuïció en els processos innovadors, com imaginam el futur a partir del passat i sobretot la nostra incapacitat o resistència al canvi d'opinió, que tantes vegades ha frenat els avenços científics i tecnològics. Potser si fóssim més conscients de tot això estaríem més convençuts que no hi ha codis eterns, però sí que n'hi ha uns de més respectables que els altres. O, com molt bé suggereix Eduard Punset al seu darrer llibre, *El viatge al poder de la ment*, des de la seva casa de Fonteta, al costat de la Bisbal d'Empordà, cal abandonar les conviccions inamovibles, perquè sense canviar d'opinió ningú no es podrà adaptar al destí que les innovacions tecnològiques ja han canviat.

Doctor Punset, siau benvingut com a nou membre del Claustre de la Universitat de les Illes Balears, i conservau en la memòria aquest senzill acte de reconeixement a la vostra obra. Alhora us agraïm que ens hàgiu volgut honorar amb la vostra acceptació i presència, que sens dubte engrandeix la nostra universitat.

Rebeu l'enhorabona més cordial, en nom propi i en el de tota la comunitat universitària, que des d'avui és també la vostra.

Moltes gràcies.